

David Příluččík F0—F5

Kurátor Zuzana Janečková

Vernisáž 28. 11. 2019 o 18.00 hod.

Trvanie 29. 11. 2019 – 26. 1. 2020

Miesto konania Bunker

Jméno psa. Chovatelská stanice. Pohlaví. Datum narození. Číslo zápisu. Místo a datum bonitace.

Do bonitační karty se zaznamenávají údaje o tělesných a povahových rysech daného jedince, které rozhodují o jeho způsobilosti k chovu. K většině parametrů se v tabulce řadí výčet nedostatků, přičemž za každý nedostatek se udílí určitý počet trestných bodů. Kdybychom si dokázali ono zvíře vybavit s představitostí, jaká by odpovídala přesnosti měření při bonitaci, ožil by pes, který by vždy poslechl, ale nikdy neslyšel.

A Výška. B Varlata. C Chrup. D Hlava. E Oči. F Uši. G Krk. H. Trup. I Hrudní končetiny. J Pánevní končetiny. K Ocas. L Srst. M Barva. N Pohyb. O Povaha při útoku figuranta. Q Povaha při měření. R Typ. T Pohlavní výraz. P Soulad se standardem. S Reakce na střelbu.

Když v roce 1956 přišel někdejší náčelník služební kynologie Pohraniční stráže s podnětem k nakřížení karpatských vlků s německými ovčáky, zamýšlel vyvinout odolného služebního psa, ozdraveného a posíleného vlčí krví pro práci v nehostinných pohraničních podmínkách. Ze spojení vlčice Brity a německého ovčáka Cézara se v roce 1958 narodilo pět štěnat, která byla označena jako příslušníci první fáze, F1. Poloviční psi, ale stále příliš vlci, nevyhovovali služebním potřebám pohraničnicků. Další přilévání německo-ovčácké krve (jak říkávají zootechnici) a postupné probírání vhodných jedinců vedlo až k fázi F4, zvířeti s šestnáctinovým podílem vlka. Kříženci těchto psů se začali nazývat československými vlčáky.

Brita, Bety, Barka, Hron, Ero, Urta. Brita, Berta, Osa, Kača, Grin, Šerik, Chyzma. Brita, Bikar, Sito, Odon, Žarka.

Francouzská filosofická mytologie předkládala „stávání se zvířetem“ jako opak zdomácnění, jako zmnožování se ve smečce a jako únik z příliš těsného kategoriálního kotce lidství, jako divočení a vlčení. Takový náhled potom představuje psa především jako oběť usedlosti a zrádce smečky.¹ V historickém výkladu několika posledních století lidsko-psího soužití vyznívá „stávání se“ psem docela jinak. Přehodnocení a ustálení pojmů *chovu* a *plemene* ve viktoriánské Británii vyústilo nejen v zakládání prvních chovatelských spolků, ale i v ne zcela uvědomělé potvrzení spoluutváření lidského a psího druhu.² Vynález moderního psa spočíval v celé sadě procesů a operací mezi nimiž nechybělo *zestejnění* příslušníků téhož plemene, *rozrůznění* odlišných plemen a *zmnožení* jejich počtu, *zvěcnění* psích těl pomyslně rozporcovaných do očíslovaných částí, a s tím související jejich *zezbožnění*.³ Podrobnější rozbor by ukázal, jak tehdy nově ustavené pojetí plemenného chovu psů souviselo s dělením lidí podle společenských tříd, genderů, ras i národností, z něhož vzešel i námi zděděný rozplemeněný svět obývaný vtělenými taxonomiemi a zhmotněnými klasifikacemi.

Zkoumání technik domestikace odhaluje paradoxní proces, v němž se příroda neukazuje jako něco předem daného, ale jako něco průběžně vytvářeného. Není potom přehnané mluvit o artificiální naturalizaci, v níž se sestrojují

¹ B 10 obě zakrnělá.

² D 5 těžká hlava. D 7 lehká hlava.

³ Q m velmi bázlivý s útlumovou reakcí. Q n velmi bázlivý s útěkovou reakcí. Q r přátelský, klidný nebo hravý. Q u velmi dominantní, obtížně zvladatelný.

přeludné představy čistoty a původu, takže jednotlivá plemena nabývají zdání odvěkosti a vystavují se možnosti porovnání s dokonalým vzorem. Původnost zvířete bylo třeba vyrobit podobně jako původ člověka, který se od zvířete odlišil, když ovládl jazyk. V představě původu jazyka zvíře ožívá jako první metafora.⁴ Zvířata se nasazují do služby příměrů a zapřahají se do složitých sousloví, aby plůžila výklady, ať už ty o lidské výjimečnosti anebo ty o její pochybnosti. Nestačí jednoduše popřít antropocentrismus, aniž by po něm nezbyly negativní antropomorfní obrysy, které budou stejně trvanlivé, ale ještě neuchopitelnější. Oproti tomu stojí za pokus rozpoznávat, navazovat a rozvíjet vztahy mezi člověkem, lidmi i jinými druhy, stejně jako mezi různými centry, okraji a hranicemi.

Českoslovenští vlčáci se v Pohraniční službě údajně příliš neosvědčili. Namísto hlídání hranice dnes již neexistujícího státu se zato uchytili v civilním chovu, který postupně vedl k jejich uznání coby nového plemene. Přesto napříště nevtělují ani hranici mezi vlkem a psem. Rodí se z díry v plotě na této hranici a stávají se převaděči přes zvětrávající hranice mezi přírodou a kulturou a mezi přirozeným a umělým, stejně jako přes posuvné meze lidského a ne-lidského. Jejich sledování pak přináší dílčí vhled do hraničního pásma mezi násilím a péčí v situaci, kdy k násilí dochází skrz péči a péče probíhá prostřednictvím násilí. Stejně tak umožňuje pohyb mezi lidskou intencí a psí motivací, mezi lidskou vůlí a přírodním zákonem,

4 L 3 neosrstěný vnitřek ucha.

mezi neohrazeností lidské svobody a omezeností přírodních zdrojů.

Jakkoli specifické se ukazují dlouhé dějiny soužití lidí a psů, pozornost vůči podrobnostem i okolnostem příběhu československých vlčáků nám snad může napomocť cvičení tolik potřebné citlivosti vůči křížení organismů a technologií. Zatímco psi původně vyšlechtění v jižních Čechách k obraně hranic ověncených elektřinou nabitými dráty nikdy dost nepřivykli svému úkolu, šumavští jeleni kvůli výchovou předávanému návyku nepřekračují kdysi neprostupnou hranici ještě roky potom, co byly dráty odstraněny.⁵ Pod dráty elektrického vedení ochabuje citlivost jelenů, srnců a krav na zemský magnetismus, takže se nenatáčí v ose příslušných siločar, jak to podle výzkumníků napojených na Jihočeskou univerzitu mají ve zvyku.⁶ Myslivci v některých oblastech Šumavy si pak navykli kontrolovat divoká prasata po odstřelu dozimetry, aby ověřili dávky radiace, kterou divočáci vstřebávají z podzemních hub nasáklých černobylyským cesiem, touhle dobou zhruba v poločase rozpadu.⁷ Ve všech případech se různými způsoby jedná o procesy domácnění a divočení, jimiž se utváří lidská i zvířecí těla, stejně jako krajina, kterou jako tělo světa společně obývají.

Vojtěch Márc

5 E 7 různě zbarvené. E 9 slzící oko.

6 M 3 tmavě šedá. M 14 netypická.

7 K 12 deformovaný. K 14 netypický.

